

.....

КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА КРИМІНАЛІСТИКА; СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА; ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

.....

УДК 343.98

В. І. Алексійчук

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри криміналістики
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ ПІДХОДІВ У ФОРМУВАННІ СИСТЕМИ ЗАСОБІВ МЕТОДИКО-КРИМІНАЛІСТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СУДОВОГО РОЗГЛЯДУ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

В статті, на підставі аналізу наукових підходів щодо можливості віднесення суду до суб'єктів доказування у кримінальному судочинстві та виходячи зі змісту доказування, визначено суб'єктів, які потребують засобів криміналістичного забезпечення в процесі судового провадження. З урахуванням завдань кримінального провадження та ролі сторін і суду в їх реалізації, а також призначення криміналістики висловлено авторську точку зору щодо пропозицій відносно доцільності поділу криміналістики на «криміналістику обвинувачення» та «криміналістику захисту». Запропоновано підходи до побудови окремих криміналістичних методик судового розгляду у кримінальному провадженні.

Ключові слова: криміналістичне забезпечення судового розгляду у кримінальному провадженні; методико-криміналістичне забезпечення судової діяльності; методико-криміналістичне забезпечення судового провадження; суб'єкти криміналістичного забезпечення судового розгляду у кримінальному провадженні; криміналістична методика; окрема криміналістична методика судового розгляду у кримінальному провадженні.

Постановка проблеми. Розвиток криміналістики природно відбувається в тісному взаємозв'язку з кримінальним процесуальним правом, яке визначає, в першу чергу, її завдання, напрями та межі. Процес Євроінтеграції України супроводжується низкою кардинальних реформ, в тому числі в організації та функціонуванні органів кримінальної юстиції. Реформування кримінально-процесуального законодавства, переосмислення багатьох правових категорій та інститутів, в свою чергу, супроводжуються науковими дискусіями щодо перегляду традиційних положень криміналістики та запровадження нових засобів оптимізації діяль-

ності органів кримінального судочинства. Низка спірних питань у криміналістиці на сьогодні стосується ідей формування системи засобів криміналістичного забезпечення судового розгляду у кримінальному провадженні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Науковим підґрунтям цієї статті є роботи вчених: Л.Ю. Ароцкера, М.О. Баєва, О.Я. Баєва, М.Й. Вільгушинського, Г.А. Воробйова, В.К. Гавла, Р.В. Герцика, М.В. Даньшина, В.А. Журавля, Д.В. Кима, І.І. Когутича, В.І. Комісарова, Ю.В. Кореневського, Ю.І. Крючко, Р.Л. Степанюка, В.Ю. Шепітька, Б.В. Щура, в яких обґрунтовується доцільність і актуальність розробки засобів криміналістичного забезпечення для судового провадження.

Водночас результати аналізу робіт зазначених науковців свідчать про відсутність єдності щодо визначення суб'єкту (кола суб'єктів), які потребують такого забезпечення у процесі судового провадження, та потреби персоніфікації (розрізнення) системи засобів криміналістичного забезпечення щодо кожного з таких суб'єктів. Вказані проблеми, які постають перед криміналістикою, тісно пов'язані з проблемами правового характеру: розумінням змагального процесу та завдань, які стоять перед його сторонами, віднесенням суду до суб'єктів доказування у цьому процесі та ін.

Метою статті є визначення суб'єктів криміналістичного забезпечення судового розгляду у кримінальному провадженні на підставі аналізу існуючих у науковій літературі підходів у розв'язанні цього питання, а також залежного від цього підходу до формування окремих криміналістичних методик судового розгляду у кримінальному провадженні.

Виклад основного матеріалу. Звертаючись до історичного аналізу джерел та умов формування ідей криміналістичного забезпечення судової діяльності, доцільно згадати про інститут судових слідчих. Так, із виданням Указу Олександра II «Об отделении следственной части от полиции» від 8 червня 1860 р. та Статуту кримінального судочинства 1864 р. з'являється процесуальна фігура судового слідчого, який належав до судового відомства, знаходився в організаційному та процесуальному підпорядкуванні окружного суду, а прийняття кримінальної справи до провадження слідчим вважалося судовим актом [1, с. 161]. Суд, який у подальшому приймав рішення по справі, мав право надавати вказівки судовому слідчому в процесі слідства, перевіряти його дії, розглядати скарги на них, зупиняти та припиняти провадження у справі. Таким чином, слідство виступало стадією судового провадження, здійснювалося представниками судового органу, у зв'язку з чим перші криміналістичні рекомендації, звернені до судових слідчих (які сьогодні у криміналістиці розглядаються як криміналістичні засоби розслідування злочинів), можна вважати засобами криміналістичного за-

безпечення судової діяльності (одного з напрямків реалізації судової діяльності). З ліквідацією інституту судових слідчих (на підставі постанови Народного Секретаріату Української Республіки «О введении народного суда» від 4 січня 1918 р.) судді набули права безпосередньо провадити попереднє слідство (поряд з іншими суб'єктами – слідчими комісіями при Радах та революційними трибуналами). І вже з дорученням ведення попереднього слідства народним слідчим (відповідно до Положення про народний суд УРСР від 26 жовтня 1920 р.) останні організаційно були виведені з судового відомства (обиралися на посаду та знімалися губернськими виконавчими комітетами Рад), але мали підкорятися радам народних суддів, крім того, місцеві народні суди (поряд з іншими встановленими Положенням суб'єктами) мали право здійснення нагляду за розслідуванням кримінальних справ. А згідно з Кримінальним процесуальним кодексом (далі – КПК) УРСР 1922 р. відносини слідчого і суду визначалися повноваженнями другого щодо призначення слідчого на посаду, судового контролю за провадженням окремих процесуальних дій (арешту, обшуку), передачі справ, розгляду скарг на дії слідчого. З прийняттям нової редакції КПК УРСР 1927 р. повноваження щодо контролю над діями слідчих передано від суду до прокуратури [1, с. 162]. Реформування системи кримінального судочинства та діяльності органів кримінальної юстиції проявляло себе в обвинувальному ухилі, який тривалий час панував у вітчизняному кримінальному процесі, пояснюючи тим самим відсутність гострої потреби судів у рекомендаціях криміналістики, оскільки всі недоліки розслідування і доведення вини підсудних усувалися шляхом повернення справ на додаткове розслідування слідчим органам.

Досліджуючи послідовність процесу формування системи засобів криміналістичного забезпечення судової діяльності, можна звернути увагу, що в той же час у 20–30-х роках ХХ століття (з часів початку діяльності кабінетів, а далі – інститутів науково-судових експертиз в Україні) розвиткові такого напрямку сприяла діяльність експертів, які приділяли увагу науковому

обґрунтуванню можливостей використання технічних прийомів та засобів під час дослідження речових доказів у діяльності суб'єктів, які здійснюють кримінальне провадження, в тому числі суддів. З 50-х років ХХ століття в Науково-дослідних інститутах судової експертизи (Київському, Харківському, Одеському, а далі й в інших) проводились узагальнення практики застосування прийомів та засобів криміналістичної техніки, а також недоліків у використанні висновків криміналістичних експертиз, на підставі чого випускались інформаційні бюлетені, адресовані слідчим і суддям, видавалися посібники з питань направлення речових доказів на експертизу, криміналістичні проблеми слідчої та судової діяльності обговорювалися під час наукових заходів (конференцій криміналістів, сесій Українського наукового товариства судових медиків та криміналістів) [2, с. 16-17], активними учасниками яких були судові експерти.

Наступним кроком у розвитку ідеї криміналістичного забезпечення судової діяльності були пропозиції щодо розробки тактико-криміналістичних рекомендацій із планування судового слідства та проведення судових дій (60–70-ті рр. ХХ ст.) [4; 5; 6, с. 150-171 та ін.]. У перших фундаментальних роботах із цих питань здебільшого простежується тенденція щодо відведення ініціативи у плануванні судового слідства судді, який має формувати коло можливих версій (орієнтуючись, в першу чергу, на версію обвинувачення), визначати перелік обставин, що підлягають з'ясуванню, та обирати способи їх встановлення та перевірки. У цей період виходить низка статей, присвячених тактиці судового допиту, судового огляду, очній ставці. Пізніше (кін. ХХ – поч. ХХІ ст.) з'являються роботи, в яких пропонується застосування засобів методико-криміналістичного забезпечення судового розгляду кримінальних справ за окремими видами злочинів [7; 8].

На сьогодні вітчизняними науковцями і практиками (М.Й. Вільгушинський, Р.В. Герцик, В.А. Журавель, І.І. Когутич, В.Ю. Шепітько, Б.В. Щур) дедалі більше підіймається питання щодо потреби формування і розвитку системи засобів кри-

міналістичного забезпечення судового розгляду у кримінальному провадженні й адресуванні таких рекомендацій як суду, так і сторонам провадження – обвинувачення та захисту [9–12; 13, с. 461-462].

У визначенні суб'єктів, які потребують засобів криміналістичного забезпечення у процесі судового провадження, вчені по-різному оцінюють роль суду та сторін у процесі судового розгляду у кримінальному провадженні. Так, значна доля вчених, виходячи з розуміння принципу презумпції невинуватості, звертають увагу на потребу якісної перевірки і критичного аналізу доказів обвинувачення, і, таким чином, вважають захисника у кримінальному провадженні саме тим суб'єктом, що потребує системи відповідних науково-практичних рекомендацій з тактики й методики судового розгляду. У зв'язку з цим вчені (М.О. Баєв, О.Я. Баєв та ін.) пропонують виокремлювати підсистему криміналістики – «Криміналістичну адвокатологію» [14; 15]. З іншого боку, поширеність різних форм протидії встановленню істини з боку обвинуваченого та інших зацікавлених осіб нерідко стає причиною руйнування позиції обвинувачення в суді та призводить до безкарності справжніх злочинців. Зазначене актуалізує потребу криміналістичного забезпечення державного обвинувача криміналістичними засобами, спроможними допомогти встановити істину в умовах неочікуваних змін. Окремі вчені пропонують виокремлювати методику кримінального переслідування (як комплекс рекомендацій щодо забезпечення суб'єктів-представників сторони обвинувачення: слідчого, прокурора-наглядача, процесуального керівника, прокурора-обвинувача) (О.Н. Коршунова) [16]. При цьому висловлюються категоричні твердження, що суд взагалі не може вважатися активним учасником судового дослідження доказів, цим займаються виключно сторона захисту і обвинувачення (О.Я. Баєв, Ю.І. Крючко, Р.Л. Степанюк, М.А. Погорецький, Д.Б. Сергєєва) [17, с. 605; 18, с. 42; 19, с. 119; 20]. Зокрема, Р.Л. Степанюк, визнаючи потребу розширення сфери застосування криміналістичної методики на все судове провадження в першій інстанції, вважає можли-

вим створення окремих криміналістичних методик лише для сторін кримінального провадження («рекомендації з підтримання державного обвинувачення в суді» та «рекомендації щодо здійснення професійного захисту в суді»), тоді як суду, на думку науковця, цілком достатньо загальних рекомендацій щодо тактики окремих судово-слідчих дій [20, с. 339-340].

Інші вчені не погоджуються з визначенням суду лише як пасивного спостерігача (В.К. Гавло, Д.В. Ким та ін.) і вважають, що суб'єкт, який не підготовлений до діяльності в умовах можливих змін ситуацій судового розгляду і не володіє прийомами перевірки доказів, не може якісно здійснювати їх оцінку [21, с. 24-25]. Знання криміналістичної методики судового розгляду кримінальних проваджень, на думку Р.В. Герцика (який ставить за мету її розробку щодо проваджень про корисливо-насильницькі кримінальні правопорушення), даватиме змогу суду виконувати свої функції більш цілеспрямовано: виявити й оцінити недоліки «окремого» досудового розслідування, вирішити питання щодо можливості й доцільності усунення виявлених помилок і прогалин, а також визначити оптимальні форми і методи дослідження обставин кримінального провадження під час судового розгляду [11, с. 96]. Обґрунтовуючи роль зазначених наукових розробок у діяльності суддів (щодо сприяння об'єктивності з'ясування обставин справи), вчені наводять результати проведених досліджень та узагальнень опитування практичних працівників [22, с. 20, 383].

Оцінюючи доводи учасників наведеної полеміки, виникає потреба у визначенні ролі суду в процесі доказування. Щодо цього частина вчених схиляється до думки, що суд не є суб'єктом доказування, такими суб'єктами є лише сторони у кримінальному провадженні (М.А. Погорецький, О.С. Старенький та ін.) [23, с. 72; 24, с. 235]. Інші ж науковці вважають, що суд також є суб'єктом доказування, а не просто арбітром (В.В. Вапнярчук, О.В. Литвин, О.Г. Яновська та ін.) [25, с. 342; 26, с. 10; 27, с. 91]. На нашу думку, у вирішенні цього питання доцільно виходити з аналізу і комплексного ро-

зуміння низки статей КПК. Так, відповідно до ч. 2 ст. 91 КПК України «Доказування полягає у збиранні, перевірці та оцінці доказів з метою встановлення обставин, що мають значення для кримінального провадження». Відповідно до ч. 1. ст. 94 КПК «Слідчий, прокурор, слідчий суддя, суд за своїм внутрішнім переконанням, яке ґрунтується на всебічному, повному й неупередженому дослідженні всіх обставин кримінального провадження, керуючись законом, оцінюють кожний доказ з точки зору належності, допустимості, достовірності, а сукупність зібраних доказів – з точки зору достатності та взаємозв'язку для прийняття відповідного процесуального рішення». У зв'язку з наведеними нормами виникає питання: чи може суд, який не впевнений у поданих доказах або помітив у них суперечності (зокрема, коли сторони провадження могли не звернути на це уваги у зв'язку з недостатнім професійним рівнем, поверхневим ставленням до виконання своїх обов'язків тощо), залишити їх нероз'ясненими і, маючи сумнів та знехтувавши повнотою з'ясування обставин справи, оцінити докази та прийняти рішення? Відповідь на це питання, здається, не може бути позитивною. Тобто суд не є пасивним учасником, більш того, враховуючи, що він оцінює докази (що в свою чергу виступає елементом доказування), він є суб'єктом доказування. Крім цього, перевіряючи наявні докази, суд може призначати повторну експертизу, ставити запитання допитуваним, ініціювати проведення одночасного допиту учасників, оголошення змісту документів, визначити умови проведення процесуальних дій, їх учасників (ст. 332, 336, 351-354, 356, 358, 361 КПК України) тощо, тобто проявляти активність і навіть ініціативність під час перевірки і оцінки доказів. Вочевидь, що всі зазначені суб'єкти судового провадження (суд, обвинувач, захисник) потребують наукових рекомендацій криміналістики, оскільки доказування є різновидом пізнавальної діяльності, а засобом оптимізації такої пізнавальної діяльності і є саме рекомендації криміналістики.

Друге проблемне питання: чи мають бути це єдині рекомендації щодо судового розгляду у кримінальному провадженні,

чи окремі для кожного з суб'єктів? Розбіжність підходів науковців у розв'язанні цього питання породжує неабиякі додаткові наукові проблеми (зокрема, щодо визначення предмета, завдань, системи криміналістики, її меж з іншими науками, об'єктом вивчення яких є діяльність суб'єктів кримінального провадження). У цьому відношенні деякі науковці (М.В. Даньшин, В.І. Комісаров) справедливо засуджують ідею розподілу криміналістики на криміналістику обвинувачення та захисту, вважаючи такий підхід нелогічним, суперечливим і таким, що призведе до суттєвого викривлення завдання цієї науки щодо сприяння встановленню істини під час провадження [28, с. 180; 29, с. 132, 134].

«При оцінці різноманітних ідей і теоретичних конструкцій, – наголошує М.В. Даньшин, – потрібно виходити з функціонального призначення криміналістичної науки – забезпечення ефективної протидії злочинності» [30, с. 12-13].

Погоджуючись із цим зауваженням, ми вважаємо, що змістом криміналістичних рекомендацій для судового розгляду у кримінальному провадженні мають бути не окремо: 1) «прийоми й способи кримінального переслідування» (що лише призведе до посилення обвинувального ухилу, який і так спостерігається у слідчій практиці, всупереч положенням ч. 2 ст. 9 КПК України, де зафіксовано обов'язок прокурора, керівника органу досудового розслідування, слідчого всебічно, повно і неупереджено дослідити обставини кримінального провадження, виявити як ті обставини, що викривають, так і ті, що виправдовують підозрюваного, обвинуваченого, а також обставини, що пом'якшують чи обтяжують його покарання); і окремо 2) «прийоми й способи професійного захисту від кримінального переслідування» (що має небезпеку перетворення у прийоми й способи протидію встановленню об'єктивних обставин події з метою уникнення відповідальності винним особами), а має бути єдина система засобів найбільш ефективного встановлення, дослідження, перевірки і використання доказів з урахуванням типових ситуацій, що можуть виникати у процесі судового розгляду (зокрема, таких ситуацій, як: зміна

показань учасниками процесу, втрата доказової інформації (загибель, зникнення учасника та ін.), встановлення нових фактів, суперечностей у доказах, визнання їх недопустимими тощо), та типових версій. Всі суб'єкти доказування під час судового розгляду діють в умовах одних і тих самих ситуацій, приймають участь у доведенні (спростуванні) та перевірці всіх висунутих версій. І суд, який має належним чином дослідити всі обставини кримінального провадження та оцінити представлені докази, враховуючи при цьому його роль як суб'єкта, що остаточно визначає обсяг і порядок дослідження доказів (виходячи з доводів сторін щодо цього), задовольняє клопотання сторін, повинен розуміти, для якої з ситуацій, які дії, який порядок будуть найбільш доцільними (забезпечуватимуть можливість з'ясування об'єктивної картини події, інших важливих фактів і відомостей, включаючи й виправдовуючі, й викриваючі).

Криміналістика має виходити із завдань кримінального провадження, які є для неї первинними і, в свою чергу, єдиними як для сторін провадження, так і для суду. Відповідно до ст. 2 КПК України завданнями кримінального провадження є забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування і судового розгляду з тим, щоб кожний, хто вчинив кримінальне правопорушення, був притягнутий до відповідальності в міру своєї вини, жоден невинуватий не був обвинувачений або засуджений, жодна особа не була піддана необґрунтованому процесуальному примусу, і щоб до кожного учасника кримінального провадження була застосована належна правова процедура».

Не заперечуючи ніяким чином існування протилежності інтересів (і витікаючих із цього завдань) сторін кримінального провадження, не зовсім точним у той же час є розуміння змагальності у кримінальному провадженні в буквальному сенсі як «повного, суворого й безпринципового суперництва», «азартної гри» в її поганому розумінні, з притаманним їй намаганням суперників (сторін) «перемогти будь-якою ціною», оскільки є загальне, що їх об'єднує – це завдання кримінального провадження, захист та відновлення

прав і свобод, які були порушені, справедливості.

Роль обвинувачення у кримінальному провадженні не може бути звужена до визнання і врахування в процесі оцінки лише викриваючих й обтяжуючих обставин, його завданням не є підтвердження вини за відсутності на те підстав. Так само і завданням захисту не є допомога в будь-який спосіб в уникненні відповідальності.

Поділ криміналістики на два самостійних протилежних табори: «криміналістику обвинувачення» та «криміналістику захисту» суперечить головній ідеї кримінального провадження – встановленню об'єктивних обставин події, яка відбулася, правильному розумінню її суті та намірів учасників. Наявність протилежних сторін має забезпечувати якість вирішення загальних завдань кримінального провадження шляхом взаємодоповнення результатами своєї діяльності одна одної, взаємоконтролю якості представлених доказів через їх критичний аналіз. Протилежність позицій сторін ще не свідчить про повну розбіжність мети і завдань їх діяльності, якими в кінцевому рахунку є об'єктивне й справедливе розв'язання правової ситуації.

А отже, рекомендації криміналістики мають бути спрямовані на встановлення об'єктивної інформації в її якомога більш повному змісті. І кожна зі сторін по суті сприяє досягненню такої об'єктивності й повноти шляхом реалізації своїх функцій, прав і повноважень.

Більш того, ідея поділу криміналістики на самостійні структурні частини – обвинувачення й захисту – з формальних позицій суперечить принципу змагальності, оскільки матиме наслідком нерівномірність розробки наукових положень (зокрема, методико-криміналістичних рекомендацій щодо одних і тих самих видів злочинів, ситуацій тощо) для сторін обвинувачення та захисту.

Висновки і пропозиції. Виходячи з викладеного, криміналістична методика судового розгляду у кримінальному провадженні має становити єдину систему окремих криміналістичних методик як універсальних моделей судового розгляду за окремими видами (категоріями)

злочинів в умовах типових ситуацій судового слідства, суб'єктами застосування яких можуть виступати будь-які суб'єкти доказування (захисник, обвинувач, суд), кожен з яких може творчо використовувати їх для досягнення мети своєї діяльності. В той же час внутрішня будова окремих криміналістичних методик судового розгляду може включати комплекси рекомендацій у вигляді найбільш доцільних дій, методів та прийомів щодо перевірки системи типових версій (версій обвинувачення, захисту, контрверсій, нових судових версій, в т.ч. – в межах ч. 3 ст. 337 КПК України), які можуть використовуватися як підґрунтя побудови тактичної лінії обвинувачення, захисту та планування судового слідства і з таких позицій слугувати комплексами рекомендацій для кожного із суб'єктів доказування. Викладення ж таких наукових положень у межах єдиних окремих криміналістичних методик судового розгляду у кримінальному провадженні сприятиме всебічності, повноті й об'єктивності судового розгляду та реалізації змагальності у кримінальному судочинстві.

Список використаної літератури:

1. Добровольський С.В. Визначеність процесуального статусу слідчого як передумова ефективності його діяльності (історичний аспект) / С.В. Добровольський // Правові засади підвищення ефективності боротьби зі злочинністю в Україні: матеріали наук. конф., 15 трав. 2008 р. / ред. кол.: В.І. Борисов (гол. ред.) та ін. – Х.: Право, 2008. – С. 160–163.
2. Тихенко С.И. Развитие криминалистики в Украинской ССР за 50 лет советской власти / С.И. Тихенко, В.К. Лисиченко // Криминалистика и судебная экспертиза: респ. межвед. сборн. науч. и науч.-метод. работ. – Киев, 1967. – Вып. 4. – С. 7–34.
3. Ароцкер Л.Е. Использование данных криминалистики в судебном разбирательстве уголовных дел / Л.Е. Ароцкер. – М.: Юрид. лит., 1964. – 223 с.
4. Ароцкер Л.Е. Тактика и этика судебного допроса / Л.Е. Ароцкер. – М.: Юрид. лит., 1969. – 120 с.
5. Воробьев Г.А. Планирование судебного следствия / Г.А. Воробьев; отв. ред. Ю.С. Суховий. – М.: Юрид. лит., 1978. – 80 с.

6. Настольная книга судьи (рассмотрение уголовных дел в суде первой инстанции) / ред. кол. А.Ф. Горкин, В.В. Куликов и др. – М. : Юрид. лит., 1972. – 744 с.
7. Кореневский Ю.В. Криминалистика для судебного следствия / Ю.В. Кореневский. – М. : АО «Центр ЮрИнфоР», 2001. – 198 с.
8. Когутич І.І. Використання криміналістичних знань у судовому розгляді кримінальних справ: [наук.-практ. посібник] / І.І. Когутич, В.Т. Нор. – Львів, Київ : Тріада плюс, Алерта, 2011. – 428 с.
9. Вільгушинський М.Й. Тактика судового слідства в системі криміналістики : [монографія] / М.Й. Вільгушинський ; за ред. В.Ю. Шепітька. – Харків : Право, 2010. – 168 с.
10. Журавель В.А. Криміналістичні методики судового розгляду окремих категорій кримінальних справ: проблеми формування та реалізації / В.А. Журавель // Наукові праці Національного університету «Одеська юридична академія». – Одеса, 2017. – Том XIX. – С. 130–138.
11. Герцик Р.В. Криміналістична методика судового розгляду кримінальних проваджень / Р.В. Герцик // Наукові праці Національного університету «Одеська юридична академія». – Одеса, 2017. – Том XIX. – С. 92–97.
12. Шепітько В.Ю. Тенденції та функції криміналістики в умовах змагального кримінального судочинства / В.Ю. Шепітько // Криминалистика и судебная экспертиза. – 2015. – Вып. 60. – С. 67–76 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/krise_2015_60_12.
13. Щур Б.В. Перспективи розвитку криміналістичної методики в сучасній криміналістиці / Б.В. Щур // Наукові праці Національного університету «Одеська юридична академія». – Одеса, 2017. – Том XIX. – С. 459–465.
14. Баев М.О. Тактика уголовного преследования и профессиональной защиты от него. Прокурорская тактика. Адвокатская тактика: [науч.-практич. пособ.] / М.О. Баев, О.Я. Баев. – М. : Издательство «Экзамен», 2005. – 320 с.
15. Баев О.Я. Криминалістическая адвокатология как подсистема науки криминалистика / О.Я. Баев // Профессиональная деятельность адвоката как объект криминалістического исследования / сост. Л.А. Зашляпин. – Екатеринбург : Чароид, 2002. – С. 14–21.
16. Коршунова О.Н. Криминалістические методики уголовного преследования: особенности построения и структуры / О.Н. Коршунова // Известия Высших учебных заведений. Правоведение. – 2006. – № 4. – С. 154–159.
17. Баев О.Я. От тактики суда к тактике в суде / О.Я. Баев // Теорія та практика судової експертизи і криміналістики: збірн. матер. міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 19–20 червня 2002 р.). – Х. : Право, 2002. – Вип. 2. – С. 604–607.
18. Крючко Ю.І. Проблеми підтримання державного обвинувачення у справах про навмисні вбивства / Ю.І. Крючко. – Харків : ТОВ «Легас», 2000. – 248 с.
19. Погорецький М.А. Тактика захисника: поняття, зміст та місце в системі криміналістичної тактики / М.А. Погорецький, Д.Б. Сергеева // Вісник кримінального судочинства. – № 2. – 2016. – С. 113–123.
20. Степанюк Р.Л. Проблеми формування окремих криміналістичних методик для судового провадження / Р.Л. Степанюк // Наукові праці Національного університету «Одеська юридична академія». – Одеса, 2017. – Том XIX. – С. 336–343.
21. Гавло В.К. Тактика и методика судебного следствия – научное поле деятельности криминалистика / В.К. Гавло, Д.В. Ким // Теорія та практика судової експертизи та криміналістики: зб. наук.-практ. матеріалів. – Х. : Право, 2006. – Вип. 6. – С. 22–30.
22. Корчагин А.А. Криминалістическая методика предварительного расследования и судебного разбирательства по делам об убийствах (проблемы теории и практики) : [моногр.] / А.А. Корчагин; под ред. проф. В.К. Гавло. – М. : Юрлитинформ, 2013. – 512 с.
23. Погорецький М.А. Нова концепція кримінального процесуального доказування / М.А. Погорецький // Вісник кримінального судочинства. – № 3. – 2015. – С. 63–79.
24. Старенький О.С. Суб'єкти доказування в кримінальному провадженні: поняття та класифікація / О.С. Старенький // Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. – 2014. – № 12. – С. 232–236 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzlubp_2014_12_54.
25. Вапнярчук В.В. Теорія і практика кримінального процесуального доказування: [моногр.] / В.В. Вапнярчук. – Х. : Юрайт, 2017. – 408 с.

26. Литвин О.В. Кримінально-процесуальне доказування у стадії судового розгляду: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.09 «Кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність» / О.В. Литвин. – Одеса : НУ «ОЮА», 2016. – 21 с.
27. Яновська О.Г. Роль суду в змагальному кримінальному судочинстві / О.Г. Яновська // Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ. – 2013. – № 1. – С. 87–91.
28. Даньшин М.В. Теоретичні передумови міжпредметних зв'язків криміналістики з науками кримінально-правового циклу / М.В. Даньшин // Форум права. – 2013. – № 3. – С. 174–183.
29. Комиссаров В.И. Тактика судебного следствия – состояние и перспективы развития / В.И. Комиссаров // Теория та практика судовой экспертизы і криміналістики: зб. наук.-практ. матеріалів. – Х. : Право, 2003. – Вип. 3. – С. 128–136.
30. Даньшин М.В. Місце криміналістики у системі юридичних наук : автореферат дис. ... докт. юрид. наук: спец. 12.00.09 «Кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність» / М.В. Даньшин. – Харків : ХНУВС, 2014. – 40 с.

Алексейчук В. И. Об определении подходов к формированию системы средств методико-криминалистического обеспечения судебного рассмотрения в уголовном производстве

В статье, на основе анализа научных подходов в отношении возможности отнесения суда к субъектам доказывания в уголовном судопроизводстве и исходя из содержания доказывания, определены субъекты, нуждающиеся в средствах криминалистического обеспечения в процессе судебного производства. С учетом задач уголовного производства и роли сторон и суда в их реализации, а также назначения криминалистики сформулирована авторская позиция относительно предложений о целесообразности деления криминалистики на «криминалистику обвинения» и «криминалистику защиты». Предложены подходы к построению частных криминалистических методик судебного рассмотрения в уголовном производстве.

Ключевые слова: криминалистическое обеспечение судебного рассмотрения в уголовном производстве; методико-криминалистическое обеспечение судебной деятельности; методико-криминалистическое обеспечение судебного производства; субъекты криминалистического обеспечения судебного рассмотрения в уголовном производстве; криминалистическая методика; частная криминалистическая методика судебного рассмотрения в уголовном производстве.

Aliksieichuk V. On determination of approaches to formation of a system of methodical and criminalistics support of court hearing in criminal proceeding

The subjects requiring the means of criminalistics support in the criminal proceedings are determined in the paper on basis of the analysis of scientific approaches regarding the possibility of classifying the court as a proving subject in criminal proceedings, as well as basing on the content of proof. Taking into account the tasks of criminal proceedings and the role of the parties and the court in tasks implementation, as well as the criminalistics destination, the author's position on the reasonability of dividing criminalistics into "criminalistics of prosecution" and "criminalistics of defense" is formulated. Some approaches to the building of particular criminalistic methods of court hearing in criminal proceeding are proposed.

Key words: providing of criminalistic support for court hearing in criminal proceeding; methodical and criminalistic support of the court activity; methodical and criminalistic support of court proceeding; subjects of criminalistic support of court hearing in criminal proceeding; criminalistic methods, particular criminalistic methods of court hearing in criminal proceeding.